



**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 7. februar 2008 truffet vedtak i

Sak nr: 115/07 (arkivnr: 200700922-14)

Saken gjelder: Klage fra A på dommerfullmektig B ved X tingrett

Utvalgsmedlemmer: Eva Nygaard Ottesen (leder)
Ola Dahl
Halvor Kjølstad
Trine Buttingsrud Mathiesen
Wenche Frogn Sellæg

Ola Dahl møtte som varamedlem for Jon Høyland, som hadde forfall.

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2.

Vedtak:

1. Klagen avvises for den del som knytter seg til forhold som kan overprøves i medhold av rettspleielovgivningen.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.

Innledning:

Ved brev av 14. november 2007 har A inngitt klage på dommerfullmektig B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt dommerfullmektig B, som ved brev av 5. januar 2008 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat C. A utdypet klagen i brev av 10.01.2008. Domstolleder ved X tingrett, sorenskriver D, er orientert om klagen. Han har ikke avgitt uttalelse i saken.

Saksfremstilling:

X tingrett gjennomførte den 11. oktober 2007 hovedforhandling i sivil sak. Hovedforhandlingen ble administrert av dommerfullmektig B.

Saksøker var A. Saksøkte var E. Saken gjaldt gyldigheten av et vedtak fra spesialenheten for politisaker, samt krav på erstatning og oppreisning.

Saksøker var selvprosederende. Som prosessfullmektig for E opptrådte advokat C.

I X tingretts dom av 26. oktober 2007 ble saksøkte frifunnet. Den delen av saken som gjaldt gyldigheten av spesialenhetens vedtak ble avvist ved kjennelse av samme dato.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Fra klagen hitsettes:

”Under rettsaken i X Tingrett den 11.10.2007 var jeg selvprosederende. For saksøkte, E, møtte C.

Jeg klager på dommeren, da ingenting av det jeg sa eller la fram av dokumentasjon under rettsaken, er tatt med og vurdert i dommen. Før prosedyren startet, informerte dommeren meg om at jeg kunne legge fram mine kommentarer etter prosedyren og at disse ville bli tatt med i saken. Motparten holdt en prosedyre i flere timer, slik at det ikke var tid for mine sluttkommentarer.

Jeg vedlegger skrivet jeg leste opp, da jeg presenterte saken for retten (vedlegg 2). Jeg vedlegger også dokumentasjonen jeg la fram i retten (vedlegg 3). Videre vedlegger jeg dommen (vedlegg 4). Jeg nevnte ikke under saken at jeg var blitt varslet sent om drapet eller at kontaktpersonen i politiet var mer en belastning enn støtte, slik det står på side 3 i dommen. Det var det C som la fram i forbindelse med et brev jeg hadde skrevet til politiet i oktober 2003. Jeg sa heller ikke at jeg hadde hørt på min private politiradio at politiet først mistenkte avdøde for å være drapsmann. Videre vil jeg tilføye at jeg heller ikke sa at avdødes onkel hadde begått drapet. Dette står også på side 3 i dommen. Jeg uttalte meg ikke om bistandsadvokatens arbeide jfr. side 7 i dommen. Jeg forholdt meg kun til det som står i vedlagte skriv.

Prosesskriftet fra C datert 09.10.2007, var ikke meg i hende før rettsaken startet. Det lå i postkassen min på ettermiddagen den 11.10.2007.

Jeg klager på at jeg nesten ikke fikk sagt noe etter at jeg hadde presentert saken. Motparten tok all tiden. Jeg klager også på at jeg ikke har fått behandlet den saken jeg førte for retten, nemlig at anmeldelsen min ble endret fra det opprinnelig var, til noe annet. Jeg mener at når man anmelder noe, og saken blir behandlet ut i fra noe helt annet, da er vedtakene som bli fattet i saken, ugyldige og den opprinnelige anmeldelsen er fortsatt ikke behandlet.

Jeg tok ut stevning mot E da jeg hadde stor tillit til domstolene. Jeg følte under rettsaken at dommeren og C samarbeidet og at jeg dermed ikke ble skikkelig og etisk riktig behandlet.

Dommen er ennå ikke rettskraftig. Kan jeg få saken prøvd for en annen dommer?

Jeg hadde en bekjent med meg i Tingretten som kan bekrefte ovennevnte.”

Innklagede – dommerfullmektig B – har i hovedsak vist til følgende:

Hun er av den oppfatning at hun på ingen måte har opptrådt kritikkverdig i denne saken.

Når det gjelder dommens innhold, forutsetter hun at klageorganet ikke behandler spørsmål som kan være grunnlag for anke.

Hun overtok saken fra en annen dommer noen uker i forkant av hovedforhandlingen. Hun forstod at saken var av stor betydning for klager og rådførte seg derfor med den saksforberedende dommer og en annen tingrettsdommer for å sikre en best mulig gjennomføring av hovedforhandlingen og ivareta klager som selvprosederende part.

Prosessledelsen under hovedforhandlingen var høflig, upartisk og saklig og avstedkom ikke innsigelser fra partene. Klager fikk mer veiledning enn saksøkte som følge av at hun var selvprosederende, og hun ble gitt større rom enn saksøkte i forhandlingene.

Etter innklagedes oppfatning, stemmer det ikke at saksøkte ble gitt mer tid under forhandlingene enn klager. Hun er av den oppfatning at klager, samlet sett, fikk ordet mer enn halvparten av tiden. Klager hadde ikke forberedt tre innlegg i form av innledningsforedrag, partsforklaring og prosedyre. Som rettens administrator foreslo innklagede at klager holdt sin partsforklaring under innledningsforedraget. Klager uttalte i retten at hun ikke hadde forberedt prosedyre. Rettens administrator foreslo da at A viste til innledningsforedraget/partsforklaringen og at hun videre kommenterte saksøktes innledningsforedrag. Dette gjorde hun. Videre fikk A replikk til saksøktes prosedyre.

Fra uttalelsen til dommerfullmektig B hitsettes for øvrig:

”C. ”Jeg følte under rettsaken at dommeren og C samarbeidet og at jeg dermed ikke ble skikkelig og etisk riktig behandlet. ”

Da det ikke er vist til noe konkret, er det vanskelig for meg å komme med bemerkninger til dette. Jeg viser til det som er nevnt ovenfor vedrørende prosessledelsen generelt, og tilføyer at jeg under hovedforhandlingen hadde få spørsmål og kommentarer til saksøktes prosessfullmektig, og at jeg ikke samtalte med saksøktes prosessfullmektig verken før eller etter hovedforhandlingen, eller i noen av pausene.

D. ”Prosesskriftet fra C datert 09.10.07 var ikke meg i hende før rettsaken startet.”

Klager protesterte ikke på dette under hovedforhandlingen. Hun protesterte heller ikke på at noe av bevismaterialet som ble fremlagt skulle være ukjent for henne. Det vesentligste av bevismaterialet som ble dokumentert av saksøkte stammet fra klagers korrespondanse med politiet i anledning straffesaken.”

Prosessfullmektig – advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Etter hennes vurdering ble hovedforhandlingen i saken administrert og gjennomført på en alminnelig, god og betryggende måte. A ble, som selvprosederende, gitt god anledning og tid til å redegjøre for sitt syn.

Det er beklagelig dersom ikke saksøktets prosesskriv av 9. oktober 2007 var klager i hende før 11. oktober 2007 på ettermiddagen. Dommeren hadde imidlertid ikke foranledning til å vite at A ikke var kjent med prosesskrivet da det ble vist til dette under saksøktets innledningsforedrag, uten at A tok dette opp. Videre inneholdt prosesskrivet kun dokumenter som var kjent for A på forhånd.

Fra uttalelsen til advokat C hitsettes:

”Til slutt har A i klagen fremholdt at hun følte at "dommeren og C samarbeidet og at (hun) dermed ikke ble skikkelig og etisk riktig behandlet". Til dette viser jeg igjen til det som fremgår innledningsvis om min oppfatning av gjennomføringen av forhandlingene. Jeg ser på ingen måte at det skal ha vært noe samarbeid mellom undertegnede og dommeren av uetisk karakter. Tvert imot mener jeg dommeren var ryddig i forhold til å sikre at begge parter fikk fremlagt sitt syn i tilstrekkelig grad.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan ”vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig”. Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for anke eller gjenopptagelse, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

A anfører i klagen at dommerfullmektig B ikke har vist til, eller vurdert, verken det hun sa eller den dokumentasjon som hun la frem under hovedforhandlingen. Videre anfører A at hun ikke fikk sagt noe i saken etter sin presentasjon, at motparten tok all tiden og at hun først under hovedforhandlingen fikk se motpartens prosesskriv av 9. oktober 2007.

Etter Tilsynsutvalgets vurdering utgjør denne delen av klagen misnøye med dommen og dommerfullmektig B's prosessledelse og saksbehandling som ledet frem til dommen. Dette er forhold som kan gjøres til gjenstand for anke. Under henvisning til avsnittene ovenfor, er dette forhold som utvalget ikke kan vurdere. Denne delen av klagen blir derfor å avvise fra behandling.

Tilsynsutvalget går deretter over til å prøve anførselen i klagen om at dommeren og C samarbeidet under saken, og at A ellers ikke ble behandlet på en forsvarlig måte under hovedforhandlingen.

Det er beklagelig at A under rettssaken følte at dommerfullmektig B og advokaten fra C samarbeidet slik hun har beskrevet det i klagen.

I saker hvor den ene parten er selvprosederende, vil dommeren ha et særlig ansvar for å ivareta interessene til den selvprosederende part. Dette følger allerede av normer for god dommerskikk og er for øvrig inntatt som del av forslag til etisk regelverk for dommere, utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Domstoladministrasjonen. Tilsynsutvalget legger videre til grunn at de spesielle forhold i saken tilsa at dommerfullmektig B burde være særlig opptatt av å ta hensyn til A under hovedforhandlingen.

Hovedforhandlinger i saker hvor den ene parten er selvprosederende, vil allikevel som regel preges av at bare den ene parten er representert ved prosessfullmektig. Ubalansen mellom partene vil kunne komme til syne uavhengig av hvordan dommeren leder forhandlingene. Dette skyldes at advokater gjennomgående har bedre forutsetninger for å presentere saken på vegne av sin klient enn hva selvprosederende har. Dette gjelder både i forhold til de juridiske spørsmål en sak reiser og i forhold til prosessreglene. Dommeren må i slike saker sørge for å veilede den selvprosederende parten, slik at, parten får fremlagt sin sak på en så ryddig måte som mulig, uten at dette går på bekostning av dommerens nøytralitet i saken.

Ut fra sakens opplysninger er Tilsynsutvalget av den oppfatning at dommerfullmektig B ivaretok hensynene til A som selvprosederende part på en forsvarlig måte, og at hun for øvrig balanserte sin oppmerksomheten godt nok mellom partene. Tilsynsutvalget viser til at dommerfullmektig B i sin uttalelse til klagen, har opplyst at hun forsto at saken var av stor betydning for A. Det fremkommer heller ikke opplysninger som tilsier at dommerfullmektig B forholdt seg til motpartens prosessfullmektig på en måte som er i strid med god dommerskikk.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises for den del som knytter seg til forhold som kan overprøves i medhold av rettspleielovgivningen.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.